

<http://ugtg.org/spip.php?article524>

Kè a Kanpèch

- Dossiers - Ferme de Campêche -

Date de mise en ligne vendredi 15 août 2008

Copyright © UGTG.org - Tous droits réservés

I - POU KANPÈCH FÈ KANPÈCH É KONTINYÉ NOURI GWADLOUPÉYEN

A - Ka ki kanpèch ?

- ▶ On pyébwa ki ka bay méyè bwa pou chabon, ki ka bay méyè flè pou miyèl, ki ka bay koulè, ki ka pousé koté ki dlo ra... on pyébwa ki nourri maléré an tout tan ;
- ▶ On koté an bout a Gwadeloup la ou pé dékouvè ankijan péyi la bèl, obò lanmè Latlantik, koté a gran van é a bèl soley ;
- ▶ On koté la Kalina(Krayib) fouté Fwansé on glann an monman yo té vlé pwan péyi la, détwi pèp Krayib, é enstalé mès é labitid a yo, fè konmès a nonm yo woté pa fòs an péyi Lafrik pou travay pou yo anba sistèm a lèsklavaj ;
- ▶ On koté kapitalis é kolonyalis fè lajan kon kann avè swé a nèg an kann ;
- ▶ On lantoupwiz kapitalis fwansé gannyé pou ayen, an men a sosyété Bopò (1978) pou fè poul fè zé ;
- ▶ On lantoupwiz ola 48 a 30 fanm é nonm té ka travay pou fè kapitalis gannyé plis ki 2,5 milyon léwo chak lanné, fè 60 000 poul ponn 15 milyon zé chak lanné avan-y koulé ;
- ▶ 32 lekta tè, 15 hanga é 3 milyon léwo zouti é matéryèl ki kapitalis désidé vann 3 milyon swadizan pou yo pé woupwan sa yo pèd san di tou sa yo mèt a koté pnan sé 28 lanné la yo kontrolé lantoupwiz la ;
- ▶ On lantoupwiz lèwòwè on gwoup travayè lisansyé désidé anfinaldikont kolé tè é lajan a yo, lyanné avè dot fanm é nonm Gwadeloup pou kréyé on lantoupwiz la sé yo é nou Gwadeloupéyen ki ka kontrolé ka pou pwodwi, avè kimoun, ankijan é pou toutan ;
- ▶ On lèspwa pou nou Gwadeloupéyen kapab travay pou nou kréyé on sistèm ki pé ké sanm ta kapitalis-komèwsan é posédan, ki kapab konstwi nonm, rèspekté laliwondaj, démontré an ki jan nou Gwadeloupéyen pé nourri nou, nou menm padavwa bato é aviyon pé pé pa on jou chayé machandiz an Gwadeloup pou alimanté é nourri sistèm a kapitalis ;
- ▶ On lokazyon pou nou konpwann ankijan apwé Fwansé détwi pèp Krayib, maré fanm é nonm Lafrik anba lèsklavaj, yenki pou plis lajan, dékatyé é démouné fanm é nonm Gwadeloup anba kolonizasyon é lasimilasyon, nou douwé jòdila chouké nou an konsyans, avè mémwa é gannyé fòs é pouvwa ki ni pou gannyé an sosyété Gwadeloup a jòdila

NOU KA PWAN KANPÈCH ! NOU KA WOTÉ BWA KANPÈCH AN MEN A YO !

- ▶ Kanpèch sé on koutkyanm, a pa on kout nonm ;
- ▶ Kanpèch sé on lyannaj a tout lidé é tousa nou fin pa konprann, nou fanm é nonm Gwadeloup apwé nou fwékanaté lékòl a Fwansé, istwa é èspériyans a dot pèp asi latè, konésans a péyizan é travayè, mès é labitid a pèp Gwadeloup.

B - Ka nou vlé ?

- ▶ Fè fanm fè fanm... !!! Fè nonm fè nonm... !!! San janmen manjé an men a yo... !!!
- ▶ Kalbandé lespwatasyon kapitalis é kolonyalis !
- ▶ Kontinyé nourri lalit !
- ▶ Tè Gwadeloup sé tan nou, nou ka pwan-y !
- ▶ Pitit an nou é pitit a pitit an nou ké viv, grandi, pwan fòs, travay an Gwadeloup adan on sosyété on laliwondaj, san pwoblenm ni an tè a yo ni an kò a yo.... avè lèspwa a Kanpèch !
- ▶ Pwévwa avan twota maré nou, padavwa pi plis fanm é nonm asi latè ka pwan fè anba kapitalis é mondyalizasyon, davwa yo planté manjé pou nourri lòksidan.

C - An ki jan fè kanpèch fè Kanpèch ?

ASI 32 LÈKTA TÈ NOU KAY :

- ▶ Planté manjé, lévé zannimo pou vyann, prodwi kouran èlèktrik é gaz ;
- ▶ Konsèwvè sa nou pwodwi ;
- ▶ Vann é bokanté sa nou pwodwi ;
- ▶ Wouvè lékòl pou èspliké é nourri èspéryans nou vlé dévlopé ;
- ▶ Wouvè pòt pou montré nou Gwadeloupéyen é pèp péyi dèwò sa nou fè, avè tèt an nou é dé men an nou ;
- ▶ Kréyé on lèspwi, on drapo, on chanté, lenj é koulè pou lyanné pèp Gwadeloup asi Kanpèch ;
- ▶ Sanblé lajan san pasé pa sistenm a kapitalis.

D - Pa ki chimen nou ké pasé ?

- Sanblé tout Gwadeloupéyen nou konnèt, ki konnèt é ki konpwann sa pou fè an lèspwi a Kanpèch é ki kapab, agrikiltè, enjényè an tout métyé kon prodiksyon a kouran, a gaz, a pwason, mèt-a-mannyòk an transmisyon a konésans, an komès, an tourism, an sistenm a lajan. Yo dwèt pé fè lidé, lèspwa é lèspwi a Kanpèch éklò.
- Gadé vwé sa ki ni an péyi dèwò... (Commerce Equitable, SEL, Songhaï, La Bonne Bouffe...) é pwévwé an péyi Krayib.
- Konmansé planté manjé é planté nonm toupannan nou ké fè lèspwi la pwan plas an tèt an nou.

II - SA KI JA BITYÉ JA BITYÉ !

Adan pawòl douvan la nou sòti palé la tini on lidé dévlopman a nonm pou dèmen. Fò tout fòs politik ki tan nou mofwazé pou dè bon an tout sòt matyè lékonomi. Fò nou menné pi ho, pi ho konsyans o pèp la, pou nou libéré on moso a andidan an nou menm douvan migan kolonizasyon - mondyalizasyon. Pou nou fè douvan fò nou gadé sa ki ja bityé.

A - Ki lespéryans nou ja menné ?

1 - Okipasyon a tè asi Bòn - Vèn(Lansbètran) é tè a « Cnie Fruitière » (Manten)

- Prèmyé okipasyon ki fèt an peryòd la « UTA - UPG » vwè jou sété koté lanné 1976 - 77. Pou yonn, an limit Lansbètran é Kannal, tè bitasyon « Dadoud - Lagarde, Bonne -Veine » té ni onpil kolon. Yo di « Awa ! », misyé Simonet pé ké opozé yo lévé timoun a yo é nourri fanmi a yo. Evè koudmen, yo bityé tè. Jis jòdila, yo ka kontinyé travay tè lasa.
- Okipasyon tè Manten konmansé an 1978. « La terre à ceux qui la travaillent ! », mi sé konsa lé sendika bwanné lé go popwyètè é raché zongonn a kapitalis fwansé an tè Gwadeloup. Onlo Gwadelouyéyen montré solidarité avè lit a travayè a tè. Kolonyalis fwansé fèmé dé militan adan lajòl a yo.

2 - Okipasyon tè Galbas

Koté lé lanné 1980, okipasyon tè Galbas konmansé. Sé on lespéryans ola onlo militan pòté fòs a yo. Jòdi-la, lé 120 èkta tè Galbas divizé an plizyè espwatasyon. SCA Galbas ki asi 60 èkta ka fè kann é zannanna. Asi rèstan la tini twa èspwatasyon, yo chak asi 20 èkta. ni plizyè esplwatasyon asi Galbas.

3 - Réfòm fonsyé an lanné 1981

Toutokipasyon a tè oblijé kolonyalis fwansé rèvwè distribisyon a tè an péyi an nou. Sé konsa RF fèt an 1981. Adan

plizyè « GFA » (Groupement Foncier Agricole) tousa antré an plas an Nò Gwadeloup, an plen Zabim, Mònalo é Moul, é apwé an Nò Granntè... asi 11.000 èkta. Kolonyalis fwansé mété milyon lajan an men a pwopriyète kapitalis.

Alèkilé, péyizan mwayen Gwadeloupéyen pousé asi tè Gwadeloup men tè Gwadeloup pòkò ka ba pèp Gwadeloup manjé sa-y fò-y manjé. Kolonyalis fwansé ka simé sibvansyon pou nou kontinyé manjé asi pò - la.

B - Ki lèspéryans nou ja fè dèt koté ki an tè ?

Lalita mouvman sosyal la fè nou konstaté : dèpi kapitalis fin siwoté lajan a Léta, lajan a Konsèy Réjyonal, lajan a Konsèy Jénéral, lajan a Konmin, yo ka fèmé lantoupwiz, yo ka chapé kò é yo ka vonmi travayè an lari la. Evè sa, mouvman sosyal la konpwann, travayè pa pòk, yo pa bwak, yo pé gidonné lantoupwiz a yo... Sé sa ki bay pi plis on dizenn lantoupwiz ola sé travayè ka kontrol... : « SAG, Station Valkanèrs, Patisserie René... », é dot ankò.

C- Voyé zyé an péyi déwò... « SONGHAÏ »... an péyi Bénen (Lafwik)

Dèpi lanné 1985, ni fanm é nonm an péyi Bénen ka fè tè Lafwik poté manjé kon kann. Yo ka fè vyann, pwason, légim... yo ka fè rasin, yo ka fè fwi, yo ka fè fòwmasyon, yo branché entèwnèt, é dèt ankò.

Nou ka woutyenn lé senk pwen kapital ki lèspéryans Songhaï ka mèt douvan pou konstwi on pwojé :

- ▶ Gadé laliwondaj ola pwojé la kay bityé ;
- ▶ Gadé ki fanm é nonm ki la é ka yo ja pòté an laliwondaj la ;
- ▶ Gadé an ki sosyété nou yé lè nou kay bityé ;
- ▶ Gadé ola tèknoloji rivé an men a fanm é nonm ki an péyi la ;
- ▶ ... Apwé tousa, gadé kijan nou pé sanblé lajan andidan pèp la.

D - Ki lagrikilti ki fò ni pou nourri pèp Gwadeloup ?

ON LAGRIKILTI KI KA RÈSPÈKTÉ :

- ▶ Nonm la ;
- ▶ Laliwondaj la ;
- ▶ Wouchouké adan péyi Gwadeloup pou nourri pèp la ;
- ▶ Pwodiktè la ki ka fè tè fè manjé la... pou-y pé viv kon toutmoun !

POU BOUT !!!

- ▶ Fò an mwa oktòb 2008 KAK (Kè A Kanpèch) pé di ola nou kay èvè Kanpèch é opita an
- ▶ Janvyé 2009 wouvè kè a bwa Kanpèch.
- ▶ I fò nou di é èspliké sa ki èstratéji an nou pou pèp la.
- ▶ Fò pèp la ka konpwann klè - klè - klè, sa nou ka desidé.
- ▶ Fo-y ka konpwann sa nou ka fè konm si, sa-y santi, sa-y di lèwòwè-y hélé :

« Pa mannyé Kanpèch ! », nou militan, nou konpwann sa ki fò té fè.

Nou douwé kiltivé volonté a pèp la adan on lign politik, ki fwi a réflèksyon an nou asi sa-y santi pou dèmen.

Si nou kenbé fil a-y, nou ké gannyé !

Si nou lagé fil a-y, nou pèd konba !

KÈ A KANPÈCH (KAK)

- ▶ Association de Défense des Salariés de la Ferme de Campêche,
- ▶ UGTG
- ▶ UPG
- ▶ Mouvman Kiltirèl AKIYO
- ▶ Association ANKA
- ▶ TRAVAYE E PEYZAN
- ▶ MOUVMAN NONM